

יוצא לאור לפרשת עקב הי' תהא שנת פלאות דגולות
(מספר 48)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח



יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
הי' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרבנית מרת לאה בת ר' אברהם אבלי ע"ה רייטשיק
אשת שד"ר כ"ק רבותינו נשיאינו
הרה"ח הרה"ת ר' מנחם שמואל דוד הלוי ע"ה
ב"ר שמעון הלוי הי"ד רייטשיק
נלב"ע ביום כ"ד מנחם-אב ה'תשס"ז
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י

אנ"ש דלאס-אנדזשעלעס, קאליפארניע שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פ' עקב - כ"ף מנחם-אב

א. השכר דלעתיד לבוא - שלימות בקיום המצות 3

הכתוב "זה" עקב תשמעון גו" פירושו שכר המצוות דלעתיד, וגם הוראה באופן קיומן; שכר המצוה היא המצוה עצמה; ע"י השכר מתאפשר קיום המצוות בשלימות; אמיתית ענין הקבלת עול; עבודת הרה"ח וכו' הרלו"צ בעל ההילולא דכ"ף מנ"א הנרמזת בשמו; מס"נ של זוגתו הרבנית חנה

פ' עקב

ב. חידוש בפיפוז מעינותיך חוצה - תניא ב"כתב ברייל" 14

ענין הדפסת התניא באותיות ברייל - פנימיות התורה עבור "סגי נהור"

הוספה / בשורת הגאולה

ג. משיחות ש"פ עקב, כ"ג מנחם-אב, מבה"ח אלול ה'תנש"א 20

כבר סיימו כל הענינים ד"מעשנו ועבודתינו", וסיימו גם "צחצוח הכפתורים", "הנה זה (משיח) בא"; שנה זו היא ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו"; הדבר היחידי שנשאר הוא התנועה אחת של הקב"ה להוציא את בני" מהגלות ולהביאם לארץ הקודש; הזכות והאחריות להתחנן ולזעוק להשי"ת "עד מתי", היתכן שמשיח עדיין לא בא

לעילוי נשמת

החייל ב"צבאות השם" שכנא ע"ה
בן ר' שלמה אלי' שיחי'
נפטר בדמי ימיו, כ"א מנ"א ה'תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

ולזכות הוריו

הרה"ת ר' שלמה אלי' זוגתו מרת שרה שיחיו
מארקאוויטש

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר
*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו

שגלוב

* * *

לעילוי נשמת

ר' משה עזיז ב"ר אלי' ע"ה
נפטר ביום כ"ג ניסן - אסחה"פ, ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

ר' נוריא-ל ב"ר אשר ע"ה חביביאן
נפטר אור ליום ב' דחג הפסח - ט"ז ניסן, ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' אשר זוגתו מרת אסתר
ומשפחתם שיחיו חביביאן

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"
by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092
<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

עקב ג

השכר דלעתיד לבוא – שלימות בקיום המצות

א. בתחלת פ' עקב נאמר „והי' עקב תשמעון גו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית גו', ואהבך וברכך וגו'” – השכר על קיום התורה והמצוות, כמפורט בהמשך הפרשה.

ענין זה (שכר המצוות) מרומז גם במילה „עקב” (שם כל הפרשה), שאתה הפי' בזה הוא – דקאי על שכר מצוות שמקבלים באחרית („עקב”) הימים; דימות המשיח, לאחר סיום העבודה ב„היום לעשותם”², כדאיאת במדרש: „אמר להם הקב"ה כו' שכרו (שכר המצוות) בעקב (בסוף לעתיד לבוא) אני נותן לכם כו' שנאמר והי' עקב תשמעון”⁵.

בתיבת „עקב” ישנו פירוש נוסף,

משיחות ש"פ עקב, ח"י מנחם-אב ה'תשמ"ט. נדפס בטה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 641 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ראב"ע ורמב"ן ריש פרשתנו (ושם, „יקראו אחרית כל דבר עקב כי הלשון יתפוס דמיונו באדם והראש תחלה והעקב בו אחרית וסוף”). וראה גו"א שם: לשון עקב הוא שכר.

(2) ראה בעה"ט ריש פרשתנו: והי' עקב – לעיל מיני' כתיב היום לעשותם וסמיך לי' עקב, כלומר היום לעשותם אבל שכרם פי' בסוף. וראה גם בחיי שם.

(3) דב"ר ריש פרשתנו (פ"ג, א, שם, ג). וראה מדרש תהלים צב. יל"ש תהלים רמז תתמה. וראה אוה"ת פרשתנו ע' קג. ע' קו ואילך.

(4) מת"כ לדב"ר שם.

(5) וראה דב"ר שם, ד, שהשכר (כהמשך הכתוב) „ושמר ה' אלקיך לך גו'” קאי על „לעתיד לבוא”. וראה בעה"ט שם: ושמר בגימטריא לעתיד לבא.

הנה, מכיון ששני הפירושים הם באותו פסוק, ויתירה מזה – באותה תיבה, מובן שיש שייכות ביניהם (כמדובר כמ"פ). ועפ"ז אינו מובן בנוגע לשני הפירושים ב„עקב”: לא זו בלבד שאין ביניהם שייכות, אלא שהם פירושים הפכיים; לפי הפירוש השני „עקב” משמעו – מצוות [ובהם גופא – הסוג ד„מצוות קלות שאדם דש בעקביו”, היינו שהאדם עומד בדרגא נמוכה וצריך להזהר שלא יהי' „דש בעקביו”], משא"כ לפי הפירוש הראשון הר"ז קאי על שכר המצוות באחרית הימים.

יתר על כן: בפסוק אחד לפני' (בסוף פ' ואתחנן) כתיב „היום לעשותם”², ורש"י מפרש „ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם”. כלומר, שעשיית המצוות (היום) ושכר מצוות

(6) פרש"י ריש פרשתנו. ובתנחומא כאן: מצות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן. ביאור השינוי לשון בין פרש"י ותנחומא – ראה לקו"ש ח"ט ע' 89 ואילך.

(7) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. וראה לקו"ש ח"ט ע' 71 (לעיל ע' 158) ואילך בביאור השייכות בין הפירוש ש„עקב” קאי על „מצות קלות שאדם דש בעקביו” והפירוש שזה קאי על הומן דעקבתא דמשיחא.

עושה בעולם) הי' צריך הקב"ה כבר מזמן להביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, שלפי כל החשבונות והסימנים היא השנה שמלך המשיח נגלה בו”⁴ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

... מקבל יהודי (במקום זמן זה) את הכחות הגדולים ביותר ויש לו גם זכות ואחריות גדולה ביותר לבקש ולצעוק להקב"ה: „עד מתי?!”...

* * *

כיון שכבר סיימנו את כל הענינים ד„מעשינו ועבודתינו”⁵, ובמילא צועקים ותובעים „עד מתי” (כמדובר לעיל) – נשאלת מיד השאלה המרעישה: כיון שכבר נפעלו כל הענינים – כיצד יתכן, שמשח צדקנו עדיין לא בא?!...



... באקומט אַ איד (במקום זמן זה) די גרעסטע כחות און ער האָט אויך דעם גרעסטן זכות און אחריות צו בעטן און שרייען צו דעם אויבערשטן: „עד מתי“?!

* * *

וויבאלד אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים פון „מעשינו ועבודתינו“⁵, ובמילא שרייעט מען און מ'מאָנט „עד מתי“ (כמדובר לעיל) – שטעלט זיך גלייך די שטורעם/דיקע פראַגע: וויבאלד אַז מען האָט שוין אָפּגעטאָן אַלע ענינים – איז ווי קומט עס, אַז משיח צדקנו איז נאָך ניט געקומען?!...

(משיחות ש"פ עקב, כ"ג מנחם אב, מבה"ח אלול תנש"א)

(5) ראה תניא רפ"ז.



ענין שהזמן גרמא – הגאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, שכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹¹, וע"פ כל הסימנים הרי "הנה זה (משיח) בא"², לכן עסוקים כל הזמן במחשבה ודיבור אודות הגאולה, ומחפשים לקשר את כל הענינים דזמן זה עם הגאולה, והעבודה דבנ"י היא למהר את הגאולה.

... מדובר כמ"פ, שכ"ק מו"ח אדמו"ר העיד והודיע, שכבר גמרו את כל הענינים, וגמרו גם "לצחצח את הכפתורים", והדבר היחידי שנשאר הוא – תנועה אחת של הקב"ה שיוציא את בני ישראל מהגלות ויביאם אל ארץ הקודש... ולכן מבקשים וצועקים יהודים עוה"פ ועוה"פ – ועכשיו עוד יותר בתוקף מפעם – „עד מתי“?!

... ליהודי יש בכחו לעורר את עצמו ולעורר יהודים אחרים, ובעיקר לעורר כביכול את הקב"ה – ש"בואו ונחשוב חשבוננו של עולם"³: לפי כל החשבונות (שהקב"ה הראה בתורתו ובהניסים שהוא

(למחר) הם ענינים הקשורים בשני זמנים שונים; ואילו בפסוק הבא מיד לאחר זה – באים יחד שני הפירושים והענינים – היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם – באותה תיבה „עקב“⁸, שמבטאת הן את ענין שכר המצוות (כפירוש הא') והן את ענין המצוות (כפירוש הב')!

ב. ויובן זה בהקדים שאלה בנוגע לכללות הענין דשכר מצוות (אודותיו מדובר בארוכה ובפרטיות בפ' עקב):

שכר אמיתי צריך להיות לו ערך לעבודה שבעבודה משלמים את השכר. ועד שהשכר צ"ל יותר מאשר ערך השתדלות ועבודת הפועל עצמו [כשם שהוא בנוגע לשכר גשמי שבעה"ב משלם לפועל שלוי, שצריך להיות לא רק שהבעה"ב דואג לפועל, ובוודאי לא רק לצרכים שלו בשעת העבודה, אלא הרבה יותר מזה, שכן אליו הוא נושא את נפשו]¹⁰, כדי שיוכל לפרנס את בני ביתו. ועאכו"כ בנוגע לפועל יהודי –

(8) ולהעיר מבחי ריש פרשתנו, ש"כל יעודי הפרשה הזאת יעודים גופניים בתועלת הגוף בעוה"ז שהם הכנה לחיי העוה"ב", ועפ"ז מפרש שתיבת „עקב“ (שקאי על יעודים גופניים) הוא „השכר הקל והשפל שיש לאדם, כי כן העקב שפל הגוף, אבל השכר הגדול והעצום שהוא זיו השכינה נכלל במלת והי' וכו'“.

אבל ע"פ פירוש המדרש ש„עקב“ קאי על השכר לע"ל (כנ"ל בפנים), צריך ביאור איך זה מתאים עם הפירוש ש„עקב“ קאי על המצוות קלות שהאדם מקיים בהיום לעשותם, כפנים.

(9) להעיר מאבות פ"ב מ"ד ומט"ז: בעל מלאכתנו כו' שכר פעולתך. ושם מט"ו: והפועלים כו' והבעה"ב. וראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 387 ואילך.

(10) תצא כד, טו.

(11) ב"מ רפ"ז.
 (12) תניא פ"ד ואילך.
 (13) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ת. ספרי ופרש"י פניחס כה, ת. ועוד.
 (14) פ"ד מ"ז.
 (15) ואף שנאמר (אבות שם) ש"יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז" (כי הקב"ה אינו מקפח שכר כל ברי"ה) – הרי „זהו בחי' טפל לגבי שעשוע המלך בעצמותו“ מקיום התורה והמצוות, ו„אין ערוך גילוי התענוג ושכר מצוה הנמשך ומתגלה לנשמות לגבי עצם תענוג העליון שהיא עצם המצוה“ (לקו"ת ראה כט, רע"א. וראה לקו"ש ח"ה ע' 244-243).

הוספה בשורת הגאולה

לה.

ענין שהזמן גרמא – די גאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, וויבאלד אַז "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, און לויט אַלע סימנים איז "הנה זה (משיח) בא"², דעריבער האַלט מען אין איין טראַכטן און רעדן וועגן דער גאולה, און מ'זוכט צו פאַרבינדן אַלע ענינים פון דעם זמן מיט דער גאולה, און די עבודה פון אידן איז צו ממחר זיין די גאולה.

. . . מדובר כמ"פ, אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר האַט מעיד געווען און מודיע געווען, אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, פאַרענדיקט אויך דעם "צופוצן די קנעפלעך", און די איינציקע זאַך וואָס איז געבליבן איז – די תנועה אחת פון דעם אויבערשטן ער זאָל אַרויסנעמען אידן פון גלות און זיי ברענגען אין ארץ הקודש... און דעריבער בעטן און שרייען אידן נאַכאַמאָל און ווידעראַמאָל – און איצטער נאַכמער בתוקף ווי אַמאָל – "עד מתי"?!...

. . . אַ איד האַט בכח צו מעורר זיין זיך און מעורר זיין אַנדערע אידן, און בעיקר מעורר זיין כביכול דעם אויבערשטן – אַז "בואו ונחשוב חשבוננו של עולם"³: לויט אַלע חשבונות (וואָס דער אויבערשטער האַט אָנגעוויזן בתורתו און אין די נסים וואָס ער מאַכט אין דער וועלט) האַט דער אויבערשטער שוין פון לאַנג געדאַרפט ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, וואָס לויט אַלע חשבונות וסימנים איז דאָס די "שנה שמלך המשיח נגלה בו"⁴ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

(1) נוסח "אני מאמין" הנדפס בסידורים וכו'. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

(2) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

(3) ל' חז"ל – ב"ב עה, ב.

(4) יל"ש ישעי' רמז תצט.

לקוטי

עקב ג

שיחות

הקב"ה – מהו השכר שיכול להיות תשלום בעד מצוה!?

ג. בכמה מקומות מבואר¹ (ע"פ מאמר המשנה "שכר מצוה מצוה"), שלעתיד לבוא יתגלה ה"נחת רוח לפני", הרצון והתענוג של השם במצוות שאותו פועלים ע"י קיום המצוות, ולכן², זה שכר אמיתי על קיום המצוות. אבל ביאור זה לא לגמרי מספיק (בנידון דידן) – כי:

(א) גילוי הנחת רוח למקיים המצוה אינו תוקף ועצם הנחת רוח שנפעל ע"י קיום המצוה בעוה"ז (ועד כדי כך ש"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב"). (ב) (רוב) היעודים בפרשתנו, ועד"ז במקומות אחרים בתורה, אינם מדברים (ואפילו לא ברמז) אודות גילוי הנחת רוח של הקב"ה, אלא על ברכות והמשכות לבנ"י בעניניהם הגשמיים: "ושמר ה'א לך את הברית ואת החסד גו', וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך גו', ברוך תהי' מכל העמים, לא יהי' בך עקר ועקרה גו', והסיר ה' ממך כל חולי וגו'", ועד"ז בפסוקים הבאים.

ד. ויש לומר הביאור בזה ע"פ המשנה (בפרק דשבת ז'ז)¹⁸ – "שכר מצוה מצוה":

השכר האמיתי עבור מצוה הוא – המצוה עצמה (כי כל הדברים אחרים הם שלא בערך ובמילא – אינם שכר

(16) ראה המשך וככה תרל"ו ספ"י ואילך.

המשך תרס"ו ע' לה ואילך. ס"ע עו ואילך. ועוד.

(17) ראה לקו"ש ח"ה ע' 245.

(18) פ"ד מ"ב.

(19) לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.

(20) ראה מפרשי המשנה שם – רש"י, רבינו יונה, מדרש שמואל, ועוד.

(21) ולהעיר, שמלשון "שכר מצוה מצוה" מובן, שהשכר הוא בענין מצוה זו עצמה. וי"ל שמילוי שכר זה הוא גם ע"ז שמצוה זו מביא לקיום עוד מצוות (נוסף על הוספה בקיום מצוה זו עצמה) – כי נוסף על הצד השווה של כל המצוות כולם (שהם רצון העליון, ועל ידם נעשה צוותא וחיבור עם הקב"ה), שמפני זה גם השכר מצוה שוה בכל המצוות (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1192), הרי גם מצד ענין הפרטי שבכל מצוה (שמשום זה יש חילוק בין קלה וחמורה, כדלקמן ס"ו) – ידוע הכלל שהעצם כשאתה תופס בחלקן אתה תופס בכלולו, ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה (סוכה כה, א), דהוי "כמו שמקיים גם זה" (המצוה השני) (צפע"ג כללי התורה והמצוה בערכו), כי כל מצוה כלולה מכל שאר המצוות, וכמבואר בכ"מ (המשך תרס"ו ע' תקכב. המשך תער"ב ח"ב ע' א"פא. ועוד), שרצון העליון בתרי"ג מצוות הוא רצון עצמי, ולכן ע"י תפיסת ב"חלק" רצון זה (קיום מצוה אחת) תופסים בכלולו, והוי כמו שמקיים המצוה האחרת, היינו שרצון העליון בכל מצוה ומצוה פרטית אינו רק פרט מן הכלל, אלא הוא גם חלק מן העצם – הרצון העצמי בתרי"ג מצוות (שלמעלה מהתחלקות). וראה גם לקו"ש ח"ל ע' 148 ואילך.

מביאה את האדם לקיים עוד מצוה, עד לריבוי מצוות, „עד סוף כל המצוות“²².

עאכו"כ „שכר מצוה“ – שהקב"ה נותן בעד מצוה²³ – שמביא עוד מצוה, עוד ריבוי מצוות – כולל גם עילוי בענין המצוה עצמה (קיום רצון ה') הן בכמות (יותר מצוות), והן באיכות – אופן נעלה יותר במצוה²⁴, כולל גם שהמצוה הראשונה (שבבעבורה מקבלים את השכר) תהי' נעשית בתוספת שלימות (כנ"ל).

ויש לומר שזהו גם התוכן של שכר המצוה כפי שהוא ביעודים גשמיים שבתורה (כולל – בפרשתנו) – „שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה (קיום התורה ומצוותיה) כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שלום ושובע ורבי כסף וזהב כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כו"ו, „כמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה²⁵, זאת אומרת, שכר המצוות של היעודים הגשמיים הוא (לא בשביל הטובה הגשמית שבוה, שהרי אין לזה ערך ביחס למצוה, אלא) – האפשרות שהמנוחה, מנוחת הגוף ומנוחת הנפש

(22) ראה מדרש שמואל כאן.

(23) ראה במפרשי המשנה (רע"ב, מדרש שמואל, ועוד), שמצוה גוררת מצוה קאי על קיום המצוה ע"י האדם, ושכר מצוה מצוה – שמן השמים מסייעין ומומינים ביד מי שעשה מצוה אחת שיעשה אחרת.

(24) ראה מפרשי המשנה (רש"י, ועוד), שקיום מצוה קלה (כתחלת המשנה – הוי רץ למצוה קלה) תביא לידי קיום מצוה חמורה. וראה לקמן ס"ז.

(25) פ"ט ה"א.

(שבאה כתוצאה מהיעודים הגשמיים) נותנת ללמוד תורה ולקיים מצוות²⁶, „ללמוד בחכמה ולעשות המצוה“, ובהוספה ביתר שאת וביתר עוז – בכמות ובאיכות.

על אחת כמה וכמה בנוגע לשכר דימות המשיח ועולם הבא – שזה „סוף מתן שכרן של מצוות“²⁷, השכר שהקב"ה נותן „בעקב“ (באחרית הימים) – כאשר תהי' שלימות המנוחה בישראל („לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהי' מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר“²⁸), ואשר „מפני זה נתאו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצות כהוגן כו"ו²⁹, „לא כדי לאכול לשתות ולשמוח אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה כו"ו³⁰,

בימות המשיח תהי' השלימות דשכר מצוה מצוה³¹ – לא שכר צדדי, אלא

(26) ראה לקו"ש ח"ט ע' 204 ואילך. שיעודים הגשמיים הם (לא ענין צדדי, אלא) חלק מעצם הציווי על תומ"צ. וראה גם לקו"ש ח"כ ע' 51 ואילך, שגם עצם ענין השכר הוא חלק מעבודת ה', כי ע"ז נתרבה בכבוד שמים כו', עיי"ש.

(27) לשון הרמב"ם הל' תשובה שם. אלא זהו לשיטת הרמב"ם שעה"ב היינו – ג"ע. וכ"ה לשיטת הרמב"ן (וכהכרעת תורת הקבלה והחסידות) שעה"ב היינו עולם התחי'.

(28) הל' מלכים ספ"ב.

(29) הל' תשובה שם ה"ב.

(30) הל' מלכים שם ה"ד.

(31) שהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט, ב. חולין בסופה), היום לעשותם ולא היום ליטול שכר (ע"ז ג, א. ד, א) וראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 197 ואילך. לקו"ש חכ"ט ע' 41 (לעיל ע' 84) ואילך.

הכתב, וכמובן בפשטות ממש³⁴, „ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם“.

– ויהי רצון, שתיכף ומיד אחרי רגע זה – שיהי' זה רגע קודם הגאולה – ע"י הלימוד בספר התניא הנ"ל ע"י הזקוקים לזה עתה – ירפא אותם הקב"ה מזה תומ"י, שיהיו מיד „סגי-נהור“ למעליותא כנ"ל³⁵, ויקראו

(44) ירמי' לא, לג.

(45) להעיר, שרבינו יצחק (בן הראב"ד) הי' מקובל גדול שנגלה אליו אלי' הנביא זכור לטוב³⁶ (שה"ג להחיד"א ערך רבינו יצחק סגי נהור. שם ערך הראב"ד השני (רבינו אברהם

ב"ד). וש"נ. וראה ריקאנטי וישב לו, כז (הובא בסדה"ד ד"א תתקנ"ח); נשא ו, כד. וראה אוה"ת במדבר (כרך ג) ע' תתקנ"ה; (כרך ה) ע' א'תרס"ג – ונקרא בשם „סגי נהור“. ובהחייט בפ"י מערכת אלקות פ"ד (הובא בסדה"ד שם. וראה גם שה"ג שם מס' מצרף לחכמה טו, ב) אומר, שהי' סגי נהור והי' מרגיש באויר אם זה חי או מת, ושהי' גדול בתפלתו כר' חנינא בן דוסא.

והשלמה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש. במילא - בין אם להאמור לעיל ישנה שייכות לזה, בין אם לא - הרי עכשיו (לאחרי שכבר פעלו גם ענין זה בהפצת המעינות חוצה) ה"ז דבר ברור, שתיכף ומיד ממש צריכה כבר לבוא הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו!

ואז תהי' גם שלימות הרפואה דכל בני"י, גם דיהודים אלו - כמארו"ל³⁷ „לעתיד לבוא העורים מתרפאים שנאמר³⁸ אז תפקחנה עיני עורים." ויתירה מזו - „כשיבוא (הקב"ה) לרפאות העולם אינו מרפא תחילה אלא העורים"³⁹, באופן שהם נעשים „סג"י נהור" למעליותא, יש להם ריבוי אור בפשטות⁴⁰ (באופן שאין זה ממעט ח"ו מכה הראי' הגשמי), ובמילא יש להם האפשרות לקרוא וללמוד תורה גם מאותיות הכתב הרגילות - כאחד העם.

ולהעיר, שאז (בזמן הגאולה) לא יצטרכו לאותיות הכתב - כיון שכל בני"י ישמעו תורה מעצמות ומהות, כמ"ש „תורה חדשה מאתי תצא"⁴¹, ע"י ה„תלמיד ותיק" האמיתי - משיח צדקנו, ש„ילמד כל העם"⁴² את ה„תורה חדשה" מעצומה בתוספת ביאור והסברה וכו', ולימוד בבחינת ראי' דוקא⁴³, באופן שלא יצטרכו לאותיות

(37) בר רפצ"ה. וש"נ.

(38) ישע"י לה, ד.

(39) מדרש תהלים קמו, ה.

(40) ראה דרושי חסידות שבהערה 26.

(41) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

(42) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. - וראה בכ"ז בארוכה סה"ש ה'תנשא ח"ב ע' 566 ואילך. וש"נ.

(43) ראה לקו"ת צו, יז, א.יב. ובכ"מ.

שכר ושלימות ב„מצוה" עצמה (הקיום דתורה ומצוות³² בזמן הזה)³³ - אזי תיתוסף שלימות (בכמות ובאיכות) בקיום המצוות, ושם נעשה לפניך

(32) ראה לקו"ש ח"ה ע' 277 ואילך. שלה תשמ"ז ס"ד ואילך.

(33) ראה תניא פל"ז: ימות המשיח ובפרט כשיחיו המתים הם תכלית ושלימות בריאת עולם הזה שלכך נברא מתחלתו - כי אז יהי' שלימות ענין המצוות (שלכך נברא העולם - בשביל התורה כו'), שעל ידם נעשה צוואת וחיבור עם הקב"ה*.

ואף שאמרו חז"ל (נדה סא, ב) מצוות בטלות לע"ל, היינו בתחלה"מ (אגה"ק סוסכ"ו) - הרי: (א) י"ל שבתניא שם הוא לשיטת הרשב"א וחי' הר"ן שאין מצוות בטלות לתחלה"מ (תשובות וביאורים ס"א ע' 51) הערה 9. (ב) גם לפי הפירוש (אגה"ק שם, ועוד) שבטלות לתחלה"מ (ועצאכ"כ באלף השביעי - ראה סה"מ תקס"ה, ע' רפו. ש' התשובה לאדהאמ"צ ח"ב פל"ב. סהמ"צ להצ"צ מצות עבד עברי - פג, א) - הרי מבואר בכ"מ (המשך תער"ב ח"ג ע' א'רעט. וראה שם ח"א ע' שצג. אוה"ת בשלח ע' תעו ואילך) הפירוש ש, המשכת המצוות עכשיו הוא באין ערוך לגבי ההמשכה דמצוות דלעתיד כו', וע"כ יהיו בטלים בבחי' העדר תפיסת מקום כו" (כשרגא בטיהרא), היינו שגם אז יהיו קיום

(* ומה שנאמר בהג"ה שם „וקבלת שכר עיקרו באלף השביעי כו" - אולי יש לומר כי השכר (מצוה) דאלף השביעי הוא למעלה מכל גדר עוה"ז ומעבודה דעוה"ז בבירור הגשמיות וטו"ר כו' (ראה ש' התשובה שבפנים ההערה. וראה רשימות הצ"צ לתהלים ע' תרלב, שער"פ הג"ה בתיא הנ"ל מובן ש„חד חרוב" פירושו לא חרוב ממש, אלא „ממלאכות גשמיות כו"). ולהעיר אשר גם שכן זה הוא שלימות (שלא בערך) בקיום המצוות עצמן, שכר מצוה מצוה, אלא שבימוה"מ ותחלה"מ (תכלית ושלימות בריאת עוה"ז) הוא השלימות דעבודת קיום המצוות בעוה"ז הגשמי עצמה. ועצ"ע.

ה. עפ"ז יש לומר בביאור השייכות שבין שני הפירושים ב„עקב", שכר מצוות „בעקב" (אחרית הימים) והמצוות עצמן: שלימות שכר המצוות הוא - המצוות עצמן. וזהו הפירוש ב„והי' עקב תשמעון", היינו (דנוסף על זה שע"י קיום המצוות מקבלים שכר, הרי) השכר „בעקב" עצמו („ושמר ה"א לך את הברית וגו'") וכל היעודים שבפרשה) מתבטא בהוספה בקיום המצוות - „עקב" בפירושו מצוות - ויתירה מזה המשפטים האלה - ושמרתם ועשיתם אותם.

המצוות (ולא יבטלו ח"ו), אלא בשלימות נעלית יותר. וראה אוה"ת פרשתנו ע' תקו בביאור ענין שכר מצוות באחרית הימים („עקב") - ש„יש עליות עד אין קץ" בענין המצוות, מצוות המלך, מצוות הוי', עד בחי' מצוות של עצמות המאציל שלמעלה כו'.

(34) נוסח תפלת מוסף.

(35) תו"א ויהי מו, א ואילך. וראה תו"ת שם צה, א. צו, ג.ד. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך. וראה תשובות וביאורים שם.

(36) ומ"מ יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז דוקא - כי: (א) עוה"ב קאי על גילוי הנח"ד נברא שלמטה מנח"ד בורא הבאה ע"י קיום מצוות. וגם בנוגע להגילוי דנח"ד בורא שיתגלה לע"ל - הרי עצם המצוה הוא למעלה מזה, כנ"ל בפנים, (ב) וגם בנוגע להשלימות בקיום המצוות לע"ל (כמצות רצונך) - הרי הסיבה והגורם לזה הוא התומ"צ דעכשיו, והגורם הוא יותר חזק ונעלה מהגורם (המשך וככה שם פכ"א). וראה שם פ"ז - כי ע"י קיום המצוות בעוה"ז, במלחמת היצר כו', נעשה עיקר בירור וויכוח נה"ב והגשמיות כו', ולכן „המצוות דעכשיו שע"י מתעלה גם דבר גם ובעוד היצר"ר מסית ומדיח - ה"ז יפה יותר כו". ועצ"ע.

אמנם, עפ"ז צריך להבין מהי השייכות של השכר והשלימות במצוות (בעקב) עם ענין זה ד"עקב" קאי על "מצוות קלות שאדם דש בעקביו", שמורה, לכאורה, על דרגה קלה במצוות ועאכו"כ - לא על שלימות המצוות כפי שתהי' באחרית הימים (בעקב)?

ו. ויובן בהקדים ביאור הדמיון שבין המשנה הנ"ל "שכר מצוה מצוה" והפסוק "והי' עקב תשמעון": לשון המשנה שם³⁸ הוא "הוי רץ למצוה קלה כו' שמצוה גוררת מצוה כו' ששכר מצוה מצוה". וגם כאן רואים כיצד "רץ למצוה קלה" דוקא קשור בענין "שכר מצוה מצוה" - בדוגמת פירוש הנ"ל ב"והי' עקב תשמעון", ש"שכר מצוה מצוה" מתבטא בענין "מצוות קלות כו'". ויש לומר הטעם, כי השלימות ד"שכר מצוה" מתבטאת בקיום המצוות קלות, וכדלקמן.

והביאור בזה:

בענין "המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון" ישנה סתירה לכאורה: מצד אחד אומרים שאלו הן "מצוות קלות", ולאידך - צ"ל בזה "תשמעון", ובלשון חז"ל³⁷ (בהמשך לדרשה הנ"ל על "והי' עקב תשמעון") - "לא תהא יושב ושוקל במצותי של תורה", הוי³⁸ זהיר במצוה קלה כבחמורה³⁹ - היינו שמדובר במי

(37) תנחומא עקב ב. וראה דבר פ"ו ב.

(38) אבות רפ"ב. הובא בתנחומא שם א.

(39) ולהעיר מהגירסא במשנה הנ"ל "הוי רץ למצוה כבחמורה" (כ"ה בהמשנה בש"ס בדפוסים שלפנינו. אבל ראה תויו"ט שם).

לו שייכות ושיתקשר למעיונות החסידות בחיי עצמו.

כיון שלאחרי כל זה, כל ריבוי הפעולות בהפצת המעיונות חוצה עד עתה, ובריבוי הכי גדול, משיח עדיין לא בא - אולי יש מקום לומר (לכאורה), שעדיין נותר סוג ותחום מסויים ב"חוצה" שאליו ה"מעיונות" עדיין לא הגיעו עד עתה. ואולי זוהי המניעה האחרונה ל"אתי מר" (שבא כתוצאה מהפצת המעיונות חוצה).

ה. ועלתה בדעתי סברא - שישנו סוג אותיות הכתב שלם - שבו עדיין לא הגיעו מעיונות תורת החסידות (ע"פ הידיעות שהגיעו לכאן):

עבור אנשים - ל"ע - שאין ביכולתם לראות ר"ל (בהיותם "סגי-נהור"²⁶), המציאו כתב מיוחד, שנקרא (בלשון המדינה) "ברייל", שבו אותיות הכתב בולטות, כך שגם אדם שהוא סגי-נהור ר"ל, יכול לממש ולהרגיש באצבעותיו את האותיות, ועי"ז לדעת מה כתוב שם.

ומובן מאילו, שזהו מעמד ומצב גמור ד"חוצה", ויתירה מזה - "חוצה" שאין חוצה הימנו²⁷, כמובן מזה גופא - שלאחר כל ההשתדלויות ופעולות בהפצת המעיונות חוצה, שעל-ידם הגיעו בכל מקום (כנ"ל ס"ד), לא הגיעו (עד עתה) ב"מקום" זה.

עבור אנשים - ל"ע - שאין ביכולתם לראות ר"ל (בהיותם "סגי-נהור"²⁶), המציאו כתב מיוחד, שנקרא (בלשון המדינה) "ברייל", שבו אותיות הכתב בולטות, כך שגם אדם שהוא סגי-נהור ר"ל, יכול לממש ולהרגיש באצבעותיו את האותיות, ועי"ז לדעת מה כתוב שם.

ומובן מאילו, שזהו מעמד ומצב גמור ד"חוצה", ויתירה מזה - "חוצה" שאין חוצה הימנו²⁷, כמובן מזה גופא - שלאחר כל ההשתדלויות ופעולות בהפצת המעיונות חוצה, שעל-ידם הגיעו בכל מקום (כנ"ל ס"ד), לא הגיעו (עד עתה) ב"מקום" זה.

ויש להוסיף, שכיון שספר התניא

(28) להעיר מתניא פל"ד (מג, ב): "ואף שאינו

נותן אלא חומש הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' כו' ובקרבנות הוי' כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת וכל הצומח ע"י עשרון סולת אחד בלול בשמן כו'".

(29) ראה ע"ח שער ד פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה

פ"א. אגה"ק ביאור לסו"ך (קמו, א).

(30) ברכות כה, א. וש"נ.

(26) ראה ברכות נו, א. ירושלמי פאה פ"ה ה"ה. ב"ר פ"ל, ט. ויק"ר פל"ד, יג. ועוד. - נתבאר באוה"ת בראשית תתלה, ב. סה"מ תרס"ח ע' לב. המשך תער"ב ח"א ע' ערה. ח"ב ס"ע איכד ואילך.

(27) להעיר ממארו"ל דסומא חשוב כמו כו' (גדרים סד, ב). ולהעיר גם מגדרים כ, א. ועוד.

הבעש"ט, ואח"כ - ההוספה שנתוספה בזה מדור לדור ע"י רבותינו נשיאינו, עד לדורנו זה, שבו העבודה הפצת המעינות חוצה התרחבה - ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט אחרי בואו לחצי כדור התחתון) - באופן עוד יותר נעלה לגבי מה שהי' לפניו:

נוסף על כל הביאורים והסברים וכו' בפנימיות התורה שנתוספו בדורנו זה (מיוסד על הכללים דפנימיות התורה שניתנו לפני זה²³), נעשתה הפצת המענות חוצה²⁴ באופן - שזה מקיף ותודר את חוגי היהדות הרחבים ביותר בכל מקום, יהודים מכל הסוגים, והפצה בכל קצוי תבל, בכל חלקי וקצוות העולם. כולל ובמיוחד - ע"י התרגום של ענינים בחסידות ללשונות דאומות העולם, שעושה אותם שוים לכל נפש²⁵; וע"י כל הנ"ל - הגיעו מעינות תורה החסידות לכל סוג (עכ"פ) מבני ב"חוצה", עד גם ל"חוצה" שאין חוצה הימנו, באופן שכל יהודי - באיזה מקום ודרגה שיהי' - יש לו (עכ"פ) הכח והיכולת (אפילו אם לעת-עתה עדיין אין לו שייכות גלו' לזה) שתהי'

23 ע"ד שהוא בכללות התורה - כאמרו"ל "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני" (ראה מגילה יט. ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ועוד). ומבואר במק"א, שבמ"ת ניתנו למשה כללי התורה, והתלמיד ותיק" מגלה פרטי הדבר, המיוסדים וכלולים (בהעלם) בהתורה שניתנה למשה מסיני (ראה לקו"ש ח"ט ע' 252 ואילך. וש"נ).

24 ושני הענינים תלויים זה בזה - כי דוקא ע"י הביאורים וכו' בתורת החסידות שנתגלו בדורנו זה, ישנו הכח להפיץ המעינות בכל מקום ובכל דרגה, עד בחוצה שאין חוצה הימנו.
25 ראה לקו"ש ח"ט ע' 44-43. וש"נ.

מקבל יהודי (במקום זמן זה) את הכחות הגדולים ביותר וגם את הזכות ואחריות הגדולה ביותר לבקש ולצועק להקב"ה: "עד מתי?!"...

* * *

ג. כיון שכבר סיימו את כל הענינים ד"מעשינו ועבודתינו"²¹, ובמילא צועקים ותובעים, "עד מתי" (כמדובר לעיל) - נשאלת מיד השאלה המרעישת: כיון שכבר נפעלו כל הענינים - כיצד יתכן אס-כן, שמישיח צדקנו עדיין לא בא?!...
ד. ואולי יש לומר:

ידועה אגרת הבעש"ט²² בה הוא מוסר את מענה מלך המשיח על השאלה (דהבעש"ט) "אימתי אתי מר" - "לכשיפוצו מעינותיך חוצה". היינו, שביאת המשיח תלוי' בהפצת המעינות חוצה, שמעינותיך דתורת החסידות יופצו ויגיעו עד ל"חוצה" - בפרטים הכי חיצונים והכי רחוקים דהבריאה.

כיון שלאחרי ריבוי הפעולות דרבותינו נשיאינו עד עתה בהפצת המעינות חוצה, ובריבוי הכי גדול, עד בכל חוגי ישראל (כדלקמן) משיח עדיין לא בא - מסתבר אולי לומר, שישנו עוד סוג יהודים שאליהם הפצת המעינות עדיין לא הגיעה, כדלקמן.

לא צריכים הרי להאריך עד כמה רבותינו נשיאינו במשך הדורות פעלו בהפצת המעינות חוצה - כיון שכל אחד יכול לראות זאת,

החל מגילוי תורת החסידות ע"י

21 ראה תניא רפ"ז.

22 נדפס בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

צריך להגיע לציווי "לא תהא יושב ושוקל"?

והביאור בזה: שלימות העבודה דקבלת עול היא - שהקבלת עול איננה מצד המעלה דקבלת עול (שווהי "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה"⁴² וכיו"ב) - שהרי א"כ אין זה עול, אלא דבר המובן בשכל; קבלת עול אמיתית היא ללא כל חשבונות, עול מלכות שמים. וע"ד הפתגם, "אני מתפלל לדעת זה התינוק"⁴³, בשעת התפילה, "לדעת זה התינוק" איננו חושב ע"ד המעלות של תפילת התינוק (מעלת הפשטות), אלא, "לדעת זה התינוק" ממש, בלי חשבונות.

שלימות הקבלת עול היא דוקא כאשר יהודי ("עם חכם ונבון") מבין בשכלו את ההבדל בין מצוה קלה ומצוה חמורה ומבין שע"פ התורה מצוה זו היא קלה ביחס לחמורה, ונפק"מ לפועל - שע"פ שכל דקדושה יכול למצוא טעמים מדוע לדחות לפי שעה את קיום המצוה הקלה (אם איננה מצוה שהזמן גרמא, מצוה עוברת) ועד שיכולה להיות קס"ד ד"אדם דש בעקביו",

ולמרות כל זה הוא מקיים את המצוה הקלה מתוך קבלת עול (אל תהא שוקל) באופן ד"הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה", כולל הוזהירות ד"אין מעבירין על המצוות"⁴⁴ אפילו מצוה קלה [וכמובן מהלשון "אין מעבירין", שאין המדובר אודות מצוה עוברת,

וע"י קיום מצוות קלות (המצוות קלות כו' תשמעון) - זוכים לשלימות ד"שכר מצוה מצוה" (וע"ד מה שיהי' לע"ל), היינו שמקיימים את המצוה לא רק מצד החשבון בשכל, אלא מתוך קבלת עול, ויתירה מזה (קיום המצוה באופן נעלה יותר) - וביחד עם זה, ואדרבה - ע"י - שמנצל שכלו ומבין שווהי מצוה קלה, הרי הוא מקיים אותה מתוך קבלת עול עם כל הוזהירות שבמצוה חמורה, וע"י נהי' גם שכלו

42 ראה תניא רפמ"א.

43 שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח.

44 יומא לג, סע"א. וש"נ.

(וכל מציאות⁴⁵) קשור ומחובר - מצוה מלשון צוותא וחיבור - עם הקב"ה.

באופן אחר קצת: השלימות ד"שכר מצוה מצוה" לע"ל (וה"י עקב תשמעון) תתבטא (יותר) בקיום מצוות קלות שאדם דש בעקביו, מצוות אלו מבטאות את תכלית השלימות דקיום המצוות - בתכלית הביטול להקב"ה, וביחד עם זה - באופן שחודר ומתבטא בכל מציאותו (השכל והרגש שלו).

ועפ"ז יומתק הפירוש במשנה "הוי רץ למצוה קלה" ע"ז ש"מצוה גוררת מצוה כו' שכר מצוה מצוה": דוקא ע"י רץ למצוה קלה (שע"פ שכל דקדושה אינה חמורה כ"כ) מגיעים לשלימות בקיום המצוות - "מצוה גוררת מצוה"⁴⁶, ויתירה מזו - "שכר מצוה מצוה", עד לשלימות שכר מצוה - בקיום המצוות דלע"ל.

ה. מכאן יש לימוד נפלא בעבודתו של יהודי:

כשם שהקב"ה נותן ליהודים עבור קיום המצוות שכר מלא שהוא בערך לעבודתם (שכר מצוה מצוה) ויותר מכך (מזה מתוסף עוד יותר במצוות, בכמות ובאיכות), עד לשלימות במצוות דלע"ל

45 היינו, שדוקא ע"י השלימות השכל והמציאות שלו (שמבין שהיא מצוה קלה) - מגיע לשלימות הקבלת עול.

46 ועפ"ז יומתק הלשון "מצוה גוררת מצוה", ש"גוררת" מורה על יחס של היפך הכבוד מצ"ע (ע"ד מצוות דאדם דש בעקביו), מפני שהיא מצוה קלה (ראה גם מדרש שמואל כאן); וי"ל שגם מצוה הנגדרת, "גוררת מצוה" (וגם מצוה חמורה), והמצוה אחרת גוררת עוד מצוה, וכן עד סוף כל המצוות (מדרש שמואל שם) - והכל בכח מצוה (קלה) הראשונה.

- כולל שלימות הצוותא וחיבור עם הקב"ה -

והלכת בדרכיו⁴⁷ - ע"ד זה צריך להיות אצל יהודי, שנקרא בשם אדם על שם אדמה לעליון⁴⁸: כשהוא מקבל טובה מיהודי שני, אפילו טובה גשמית, עאכו"כ טובה רוחנית (אפילו טובה קלה) - צריך לשלם לו שכר מלא, לא סתם כדי לצאת ידי חובה, אלא שכר שהוא לפי ערך הטובה שקיבל, ויתירה מזו [אם הוא קיבל מנה מחבירו - זה צריך לעורר בקרבו את ההחלטה שאם חבירו יבקש ממנו מאתיים - הוא יתן לו מאתיים, וכיו"ב].

ואם חברו מזכה אותו במצוה - הוא צריך לפרוע לו בשכר זה - שכר מצוה מצוה - בכך שהוא עוזר לו בלימוד התורה וקיום המצוות (ובפרט שהוא מעניק לו את האפשרות של מצות אהבת ישראל) - שיגיע לכך שיקיים עוד מצוות ועוד מצוות, מצוה גוררת מצוה, - וביתר שלימות, הידור ושמחה, ושיעלה וילך מחיל אל חיל.

*

ט. הענין הנ"ל יש לו גם שייכות מיוחדת ליום ההילולא של אאמור"ר בעשרים במנחם-אב, המתברך מהשבת [וכידוע שכמה ממנהגי היארצייט מתחילים בשבת שלפניו], שביום ההילולא "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" עומדים בגלוי ו"פועל ישועות בקרב הארץ"⁴⁹:

47 תבוא כח, ט. סוטה יד, א. רמב"ם הלי דיעות פ"א ה"ה. סהמ"צ שלו מ"ע ה.

48 עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. ועוד.

49 אגה"ק סכ"ח.

ובפרט בבואנו מ"שלשת השבועות", שבנ"י עסקו בהם בלימוד הלכות בית המקדש (בית הבחירה), שע"ז אומר הקב"ה¹⁵: "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", ובפרט שהבית כבר עומד ובנוי למעלה, וצריך רק לרדת למטה¹⁶,

ונמצאים כבר לאחר חמשה עשר באב, ש"מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף", מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו¹⁷,

ונמצאים כבר (קרוב לסיום) שתי שבתות אחרי ט"ו באב, שע"י שמירת שתי שבתות כהלכתן מביטחה התורה ש"מיד נגאלים"¹⁸,

ונוסף לזה הרי זו שבת מברכים חודש אלול, החודש שבו הקב"ה נמצא כמו "מלך בשדה", ואז"י רשאין (ויכולים²⁰) כל מי שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם,

ונוסף לזה - נמצאים אנו בבית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, וביחד עם ציבור מישראל, ודכו"כ ציבורים (עשיריות) מישראל -

אל"ף⁸) - בבית המקדש השלישי, שהוא ג"כ בית המקדש המשולש (ע"ד חוט המשולש⁹), שכולל גם את בית ראשון (שהי' בבחי' מלמעלה למטה¹⁰) והן בית שני (בבחי' מלמטה למעלה¹¹), ובית נצח¹¹, בגאולה הנצחית שאין אחרי' גלות¹², כשיהי' שלימות הגילוי דעצמותו ית' בתחתונים¹³, ושלימות החיבור ד"אני לדודי ודודי לי", "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם".

ב. ומה ישנו גם לימוד בנוגע להחשבון צדק החודש אלול - שזה צריך להיות במיוחד בנוגע להמצב ד"עקב", עקבתא דמשיחא:

יש בכוחו של יהודי לעורר עצמו ולעורר יהודים אחרים, ובעיקר לעורר כביכול את הקב"ה - ש"בואו ונחשוב חשבוננו של עולם": לפי כל החשבונות (שהקב"ה הראה בתורתו ובהניסים שהוא עושה בעולם) הי' צריך הקב"ה כבר מזמן להביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, שלפי כל החשבונות והסימנים היא ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו"¹⁴ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

8 ראה ויק"ר ספ"ב. ועוד. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ. וראה סה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 504 ואילך. ע' 520 ואילך. וש"נ.

9 קהלת ד, יב.

10 ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 62 (לעיל ע' 92) ואילך.

11 זח"א כח, א. ח"ג רכא, א. תק"ו ת"ח.

12 ראה מכילתא בשלה טו, א. תוד"ה ה"ג ונאמר - פסחים קטז, ב. ועוד.

13 ראה תניא פל"ו (מו, א).

14 יל"ש ישע"י רמז תצט.

15 תנחומא צו יד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 412 ואילך.

16 פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

17 תענית בסופה ובפרש"י.

18 שבת ק"ח, ב.

19 לקו"ת ד"ה אני לדודי (פ' ראה לב, סע"א ואילך).

20 הוספת- (ביאור) כ"ק מו"ח אדמור"ר בסד"ה

לך אמר לבי הי'ש"ת (סה"מ הי'ש"ת ע' 107.

הי'ש"ת ע' 285).

עקב ד

חידוש ביפוצו מעינותיך חוצה – תניא ב"כתב ברייל"

א. ...מזה נוסף לימוד בחשבון הנפש חודש אלול במיוחד בקשר עם ענין שהזמן גרמא – הגאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, שכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", וע"פ כל הסימנים הרי "הנה זה (משיח) בא", לכן עסוקים כל הזמן במחשבה ודיבור אודות הגאולה, ומחפשים לקשר את כל הענינים דומן זה עם הגאולה, והעבודה דבנ"י היא למחר את הגאולה.

ובעניננו: "עקב" יש בו גם הפירוש³, שקאי על "עקב" בזמן – דרא דעקבתא דמשיחא, ובפרט עקבתא דעקבתא דמשיחא – הזמן בו אנו נמצאים עכשיו.

וע"ד שני הפירושים הנ"ל ב"עקב" ישנם גם שני פירושים ב"עקב" בפירושו עקבתא דמשיחא: (א) מלשון עקביים⁵, הדרגא הנמוכה ביותר. כשם שעקב הרגל הוא החלק הכי תחתון בגוף האדם, עד"ז דרא דעקבתא דמשיחא הוא הדור הכי תחתון במשך כל הדורות, שבו שורר בעולם חושך כפול

ועד שנעשה החיבור של שני הענינים יחד (שבתחתון ביותר של הגלות נעשית הגאולה – "גולה" בתוס'

6) בסוף מס' סוטה. ועוד.
7) ובפרט לפי הפירוש ש"עקבתא דמשיחא" קאי על העקב של משיח, ובלשון חז"ל: "צפה לרגליו של משיח" (יל"ש עמוס בסופו (רמז תקמט)), שהנה משיח בא וכבר שומעים פעמיו של משיח (כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר).

עבודתו של בעל ההילולא התבטאה (בעיקר) בכל השייך לרבנות אמיתית ומנהיגות אמיתית, כולל – אפילו בהיותו בגלות בתוך גלות, ששם עסק בתורה ויהדות, כולל גם – הפצת פנימיות התורה, מתוך מסירות נפש ממש,

וכידוע מה שכתוב בחינוך⁵⁰ ש"צער הגלות שקול כמעט כצער המיתה, שנפרד האדם מאוהביו ומארץ מולדתו ושוכן כל ימיו עם זרים", וכשצער הגלות נמשך משך זמן, אוי ישנה מעלה נפלאה בעבודת קיום התומ"צ בגלות מתוך מס"נ, ע"ד מאחז"ל⁵¹ "אלמלא נגדוה לחנני מישאל ועזרי' כו"⁵², למרות שהם מסרו נפשם ממש – ככבשן האש⁵³.

מזה מובן, שמכיון שעבודתו היתה קשה (בהיותו בגלות בתוך גלות) – הרי גם ה"שכר מצוה מצוה" גדול יותר, עד לשלימות העבודה – העבודה של מסירת נפש, כפי שהי' בפועל ובגלוי אצל בעל ההילולא.

מזה מובן, שמכיון שעבודתו היתה קשה (בהיותו בגלות בתוך גלות) – הרי גם ה"שכר מצוה מצוה" גדול יותר, עד לשלימות העבודה – העבודה של מסירת נפש, כפי שהי' בפועל ובגלוי אצל בעל ההילולא.

ענין זה מרומז גם בשמו של בעל

(54) ויצא כט, לד.
(55) ב"ר פס"ד, ג. פרש"י תולדות כה, כו, כו,

ב.
(56) תנחומא שמות ד. שהש"ר פ"א, ב (ה) ובמת"כ שם. ועוד.
(57) לך יז, יא.

(58) ראה שיחת אור לכ"ף מנחם אב תשמ"ט וראה בארוכה ד"ה ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך גוי תשכ"ז (ס"ה) – מלוקט ח"ג ע' רנג ואילך.

(59) ברכה לג, י. וראה רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל.

(60) וירא כא, ו.
(61) ראה תו"א ויצא כא, ג. תו"ח שם כד, סע"ד ואילך.

(62) שבת פט, ב.

(50) מצוה תי.
(51) כתובות לג, ריש ע"ב.
(52) משא"כ דניאל, שגם הוא הי' בגלות, ומ"מ עמד במס"נ התגבר על הנסיונות כו'. ולהעיר – שדוקא בספרו – החידוש (לגבי שאר כתבי קודש, כולל של הנביאים בזמן הבית) שנאמר בו בפירוש ובגלוי ע"ד הגאולה וחשבון הקץ (ובפרט ע"פ המבואר במפרשי דניאל). וי"ל שענין זה מרומז גם בשמו – אותיות "דין א-ל", הפיכת ענין הדין (דבכל ודגלות בכלל) לשם א-ל, מדת חסד – ע"ד ההפיקה דגלות לגאולה בכלל (ע"י שמכניסים ב"גולה" האל"ף של אלופו של עולם ונעשה "גאולה").

(53) דניאל ג, יב ואילך. סנהדרין צב, ב.

ולהוסיף, שהיחוס של בעל ההילולא הוא מזרע דוד⁶³ [כידוע שהוא דור השביעי מאדמוה"ו, שהוא דור השביעי מהמהר"ל מפראג, והמהר"ל יחוסו מזרע דוד]⁶⁴.

ויש לומר, שזהו גם הקשר עם הנאמר בגמרא⁶⁵ שבעשרים באב (יום ההילולא) משפחה מבית דוד⁶⁶ הקריבה את קרבן העצים.

ביאור הענין בעבודה: בכדי להביא את הגאולה העתידה צריכה להיות השלימות בעבודה עם עצמו והשלימות בהשפעה על הוולת⁶⁷. כפי שזה היה אצל בעל ההילולא: הוא עבד את עבודתו שלו בשלימות, עד מתוך מס"נ, כולל - ע"י שכתב דברי תורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה. הוא היה רב ומנהיג, והנהיג את צאן מרעיתו [נוסף להשפעתו על אוה"ע, ובפרט ע"י כך שהם ראו את ההשגחה פרטית והניסים שאירעו עמו, וזה הוסיף אצלם באמונת ה', בורא עולם ומנהיגו],

נוסף לכך - שזכינו זכות גדולה וחלק קטן מחידושי התורה ודברי התורה שלו

ולהעיר - רק מחידושי התורה שהיתה לו את האפשרות -

(63) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

(64) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 176. ע' 235. עיי"ש. ושם, הבוחר בדוד ובורעו אחריו, כשם שבחרו בשבט לוי כו'.

(65) תענית כו, א.

(66) שם כח, א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1104 ואילך.

(67) ולהעיר מהל' מלכים שם, ב' ענינים במלך המשיח: הוגה בתורה ועוסק במצות (עבודה לעצמו), ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדיקה (עבודה עם הוולת).

(68) פרש"י לך יז, טו.

שלו, שהיא אח"כ הוציאה אותם מהגלות בתוך גלות במוסקבה ולאחר מכן הגיעו ע"י כמה, כו"כ ממוצעים וכו' וכו' עד . . . - שהגיעו לברוקלין והודפס וכו'.

י. הלימוד מכך עבור כל אחד ואחד:

כל יהודי יש בו את הענינים של „לוי" ושל „יצחק" - כפס"ד הרמב"ם⁶⁹ „לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו כו", ובנוגע ליצחק אבינו - יש לכל יהודי בתוכו את הכוחות מהאבות⁷⁰.

עבודתו של יהודי צריכה להיות בשני הקוים - עבודה עם עצמו בקיום התורה והמצוות, „והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם", כולל הזהירות במצוות קלות כבחמורות, והעבודה עם הוולת - ע"י הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה. ומתוך מסירות נפש, ובפרט בעמדנו בסוף הגלות.

ובמיוחד - בבואנו מחמשה עשר באב, אשר „מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", יוסיף חיים על חיינו⁷¹ - הוספה בחיים כפשוטם, בחיים כאלו שהם

(69) סוף הל' שמיטה ויובל.

(70) תו"א ר"פ וארא.

(71) תענית בסופה ובפרש"י.

בפנימיותם חיים אמיתיים, תורה ומצוות, הם חיינו ואורך ימינו⁷². וע"י ההוספה במעשינו ועבודתנו⁷³ - נזכה תיכף ומיד לשלימות השכר - הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בגלוי ממש יקויים ילוה אישי אלי - הקב"ה עם בני". „עמו אנכי בצרה"⁷⁴ בגלות, ויוצא יחד עם מהגלות בגאולה האמיתית והשלימה, כולל שלימות הצחוק והשמחה (יצחק), והקיצו ורננו שוכני עפר⁷⁵, ובעל ההילולא בתוכם, יחד עם כל ישראל, יחד עם כולנו חיים כולכם היום⁷⁶, באופן (כבמדרש⁷⁷) מאירים כיום,

וכל זה - באופן של „ראה" (כפי שתיכף הולכים לקרוא בתפלת מנחה), מראה באצבעו ואומר זה⁷⁸ - הנה הגאולה, הנה הולכים לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש, מקדש אדני כוננו ידיך⁷⁹, ועוד והוא העיקר - תיכף ומיד ממש.

(72) אהבת עולם בתפלת ערבית.

(73) ראה תניא רפ"ז.

(74) תהלים צא, טו.

(75) ישעי' כו, יט.

(76) ואתחנן ד, ד.

(77) תנחומא ר"פ נצבים. פרש"י שם (כט, יב).

(78) שמו"ר ספכ"ג. תענית בסופה.

(79) בשלח טו, יז ובפרש"י.